

C-5. Životní prostředí a udržitelný rozvoj

Lekce z historie

„Člověk bude stoupat dál, ale jeho vzestup možná nepovede západní civilizace, jak ji známe. Teď právě jsme na vahách dějin. Budeme-li shledání lehkými, vytvoří příští krok někdo jiný. Nemáme žádné záruky, jako je neměli Asyřané, Egypt a Řím.“ (Jacob Bronowski)

Lekce z historie – vzestup a pád civilizací (D. Elgin): čtyři stadia růstu v životním cyklu průmyslových spol.

Období I: Vysoký růst, „Jaro“	Období II: Plné rozvinutí, „Léto“	Období III: Počáteční pád, „Podzim“	Období IV: Rozpad, „Zima“
Období víry	Období rozumu	Období cynismu	Období zoufalství
Vysoký sociální konsensus, silný smysl pro sdílený sociální cíl	Sociální konsensus začíná slábnout s naplněním sdíleného soc. cíle	Konsensus je slabý, požadavky zájmových skupin se stávají silnějšími, než sdílený soc. cíl	Zhroucení konsensu, různé soc. cíle, které jsou vzájemně v konfliktu
Byrokracie je nízká, aktivity jsou většinou sebe- regulující	Byrokratická složitost rychle narůstá, aktivity jsou zvětšující se měrou regulovány	Byr. složitost se vrší rychleji, než schopnost efektivní regulace	Byr. složitost je ubíjející, byr. se vymyká kontrole, společnost se začíná rozpadat

Analýza globálních problémů

- Problém násilí (války a ozbrojené konflikty, organizovaný zločin, porušování lidských práv)
- Populační trendy (včetně postavení rodiny)
- Životní prostředí (souhrnně)
- Chudoba (opuštěnost, být nežádoucí)
- Rovnoprávnost mužů a žen
- Zdravotní stav obyvatel
- Zajištění potravin
- Zdroje (energetické zdroje, surovinové zdroje, odpady jako zdroj, recyklace)

Budoucí globální výzvy

- Využití moří a oceánů
- Využití Antarktidy
- Využití blízkého kosmického prostoru

Nové výzvy postindustriální éry

- Využití biotechnologií
- Využití informačních technologií
- Využití nanotechnologií
- Využití vesmíru
- Využití volného času

Globální environmentální výzvy

- Ekologická krize
- Zachování rozmanitosti života
- Hospodaření s vodou
- Globální klimatické změny
- Narušení ozónové vrstvy
- Ohrožení lesů (včetně kyselých dešťů)
- Ohrožení půdy, šíření pouští (desertifikace)
- Dlouhodobě neudržitelné využívání ekosystémů (příklady z historie)

Principy udržitelného rozvoje

- Uspokojení alespoň základních potřeb pro všechny (x únosná kapacita prostředí)
- Ohled na potřeby budoucích generací
- Vyvážení lidských práv odpovědností
- Vztah vůči ostatním živým tvorům
- Předběžná opatrnost a předvídání

15 globálních výzev

1. Je udržitelný rozvoj na Zemi dosažitelný pro všechny?
2. Lze zabránit válečným konfliktům o vodní zdroje?
3. Bude dostatek zdrojů pro rostoucí lidskou populaci?
4. Mohou se autoritářské režimy změnit ve fungující demokracie?
5. Může se politické rozhodování stát vnímavějším vůči dlouhodobým perspektivám?
6. Může současný rozvoj informačních a komunikačních technologií být ku prospěchu všech?
7. Může tzv. etická tržní ekonomika pomoci snížit propast mezi bohatými a chudými?
8. Lze snížit hrozbu nových (a nově se objevujících) nemocí a imunních mikroorganismů?
9. Je možné zlepšit schopnost rozhodování při současných institucionálních změnách a změnách povahy práce?
10. Mohou sdílené hodnoty a nové bezpečnostní strategie snížit nebezpečí etnických konfliktů, terorismu a použití zbraní hromadného ničení?
11. Může měnící se postavení žen ve společnosti zlepšit podmínky k životu?
12. Lze zabránit tomu, aby se mezinárodní organizovaný zločin stal mocným a sofistikovaným globálním podnikáním?
13. Mohou být bezpečně a efektivně uspokojeny rostoucí požadavky na energii?
14. Mohou být pokroky ve vědě a technologiích urychleny a zlepšit tak životní podmínky lidí?
15. Mohou být etické aspekty více začleněny do globálního rozhodování?

Co s tím?

V tváři tvář ekologické krizi napsal papež František encykliku *Laudato si* (*Bud' pochválen*), v níž píše i o možných řešení této krize.

- Zaměřit se na jiný styl života – dát svým přáním hranice, umět vycházet ze sebe k druhým, neboť jsme součástí celku;
- Vychovávat ke smlouvě mezi lidstvem a životním prostředím, neboť v mnoha zemích s nadměrnou spotřebou je proces osvojování si jiných návyků složitý a náročný.
- Ekologická konverze – povolání střežit Boží dílo je podstatnou součástí ctnostného života. K tomu je nutná samozřejmě i vnitřní konverze.
- Radost a pokoj – pokojná přítomnost uprostřed skutečnosti nabízí růst v šetrnosti a schopnosti radovat se z mála.
- Svátostná znamení a sváteční odpočinek, neboť svátosti, zvláště pak nedělní eucharistie, představují privilegovaný způsob, jak je příroda přijata Bohem a proměněna na prostředek nadpřirozeného života.
- Na druhé straně Slunce – péče o tento svět vychází též z vědomí, že to, co je v něm dobrého, bude mít účast na nebeské slávě.

Gerald O. Barney:

„Změna kursu vyžaduje ohromné množství energie. Ne energie, která pochází z uhlí, ropy nebo jaderného paliva, ale spíše duchovní a citové energie, které by bylo dost na to, aby změnila myšlení a životy více než šesti miliard lidí.“

Zdroje:

Papež František. *Encyklika Laudato Si*. Praha: 2015, Paulínky.

Doc. Pavel Nováček. *Udržitelný rozvoj*. Olomouc: 2010.

www.stateofthefuture.org

www.millennium-project.org